

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

18 iulie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Ursache Petru,

Judecători - Timofti Vladimir, Alerguș Constantin, Nicolaev Ghenadie, Moraru Petru

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei și de către părțile vătămate Gavriliuc Raisa, Turceac Tatiana, Vacarciuc Emilia cu avocatul Procopciuc Angela, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2017, în cauza penală privindu-le pe

Papanaga Iana Xxxx, născută la xxxx, originară și domiciliată în mun. xxxx, bd. xxx xx, ap. xxx;

Vițu Elena Xxx, născută la xxxxxx, originară din s. xxxxx, r-nul xxxx, domiciliată în mun. xxxx, str. xxxx xxxx x, bl. x, ap. xx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 06.06.2014 – 08.07.2016 (prima instanță);
2. 27.07.2016 – 08.02.2017 (instanța de apel);
3. 26.04.2017 – 18.07.2017 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 08 iulie 2016, Papanaga Iana și Vițu Elena, ambele au fost recunoscute vinovate de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, fiindu-le stabilită pedeapsa de 7 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei cu închisoare în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

Acțiunile civile intentate de părțile vătămate Gavriliuc Raisa, Turceac Tatiana, Lungu Ana, Vacarciuc Emilia, Chiricenco Iuliana au fost admise integral fiind dispusă încasarea în mod solidar de la Papanaga Iana și Vițu Elena în beneficiul:

- lui Gavriliuc Raisa, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 800 Euro, în moneda națională conform cursului valutar la data executării și cheltuielile de asistență juridică de 2000 lei;

- lui Turceac Tatiana, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 400 Euro, în monedă națională, conform cursului valutar la data executării și cheltuielile de asistență juridică de 2000 lei;

- lui Lungu Ana, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 200 Euro, în monedă națională, conform cursului valutar la data executării și cheltuielile de asistență juridică de 2000 lei;

- lui Vacarciuc Emilia, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 400 Euro, în monedă națională, conform cursului valutar la data executării și cheltuielile de asistență juridică de 2000 lei;

- lui Chiriceno Iuliana, prejudiciul material cauzat prin infracțiune în sumă de 400 euro, în monedă națională, conform cursului valutar la data executării.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Papanaga Iana și Vițu Elena, acționând de comun acord, cu intenție și urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, folosindu-se de încrederea acordată, sub pretextul înregistrării participanților în proiectul „Auto PCL”, cu condiția depunerii sumei de 800 euro pentru înregistrare și primirea ulterioară a unui câștig sub formă de automobil de model „Volkswagen” sau echivalentul acestuia în sumă de 21000 euro, fără perfectarea a careva contracte, în perioada lunilor septembrie - octombrie 2012 au dobândit prin înșelăciune de la partea vătămată Lungu Ana suma de 2400 euro, echivalentul a 38400 lei, pentru înregistrarea a 3 participanți, de la partea vătămată Gavriliuc Raisa - 800 euro, echivalentul a 12800 lei, de la partea vătămată Turceac Tatiana - 400 euro, echivalentul a 6400 lei, de la partea vătămată Chiriceno Iuliana - 400 euro, echivalentul a 6400 lei și de la partea vătămată Vacarciuc Emilia - 400 euro, echivalentul a 6400 lei, pe care i-au însușit, cauzându-le părților vătămate daune în proporții considerabile. În total, în perioada de timp septembrie-octombrie 2012, ilegal au dobândit mijloace bănești în sumă totală de 70400 lei.

Acțiunile inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena au fost calificate de prima instanță în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, acțiune săvârșită de două persoane, în proporții mari.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Avocatul Chisnencu Alexandru în numele inculpatei Vițu Elena, prin care a solicitat casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a inculpatei de sub învinuirea imputată, din motiv că în acțiunile ei nu au fost întrunite elementele infracțiunii, invocând că:

- prima instanță a apreciat unilateral și neobiectiv probele, a constatat eronat aspectele faptele a cauzei;

- acțiunile inculpatei Vițu Elena nu întrunesc elementele constitutive a infracțiunii de escrocherie, deoarece în calitate de participantă a proiectului investițional „Auto PCL” în care investise mijloace bănești și întru executarea condițiilor stabilite de fondatori, urma să atragă și alte persoane în vederea realizării scopului final de a accede spre câștig, prin prezentările făcute la solicitarea părților vătămate, explicându-le modalitatea aderării la el, mijloacele bănești acumulate fiindu-i transmise lui Papanaga Iana pentru transferul bancar către persoanele câștigătoare, cu deschiderea pentru noii intervenienți a conturilor online personale, fapt ce denotă netemeinicia învinuirii formulate privind însușirea prin escrocherie a mijloacelor bănești.

3.2. Avocatul Popa Paulian în numele inculpatei Papanaga Iana, prin care a solicitat casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a inculpatei de sub învinuirea imputată, din motivul lipsei faptei infracționale în acțiunile acesteia, invocând că:

- prejudiciul material, prin sine, nu determină existența infracțiunii și nu constituie un motiv de condamnare a inculpatelor Vițu Elena și Papanaga Iana pentru pretinsa escrocherie, pe caz nefiind acumulate probe pertinente ce ar demonstra existența unei înțelegeri prealabile de însușire a mijloacelor bănești prin înșelăciune și abuz de încredere, or, potrivit părții vătămate Lungu Ana, despre proiect a aflat de la Pahomi Maria, luând un împrumut de la Papanaga Iana suma de 150 euro pentru înregistrarea în el, inclusiv a surorii sale Vovc V.;

- organul de urmărire penală, în persoana procurorului ce a reprezentat învinuirea, precum și prima instanță nu au ținut cont de lipsa cadrului legal ce ar interzice activitatea respectivei companii, aderarea oricărei persoane la proiectul oferit de ea fiind una benevolă, cu condiția respectării anumitor cerințe, ce au fost acceptate de către părțile vătămate, în timp ce pe caz lipsesc date obiective care ar confirma existența anumitor relații dintre companie și cele două inculpate;

- atât organul de urmărire penală, cât și instanța de judecată au dat o apreciere eronată circumstanțelor cauzei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2017, au fost admise apelurile declarate, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Papanaga Iana și Vițu Elena au fost achitate de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, deoarece fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii.

La fel, s-a decis ca instanța de apel să nu se pronunțe asupra acțiunilor civile intentate.

5. Pentru a decide astfel, instanța de apel efectuând o cercetare a probelor administrate pe caz, prin aprecierea lor în raport cu dispozițiile art. 100-101 Cod de procedură penală, a conchis asupra netemeinicii soluției de condamnare a inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, pe motivul aprecierii eronate a aspectelor factice ce au importanță pentru justa

soluționare a cauzei, și a constatat că lipsesc în acțiunile lor elementele infracțiunii de escrocherie.

În acest sens, instanța de apel a indicat că din probele prezentate de partea acuzării, lipsesc date obiective care ar confirma cu certitudine dobândirea ilicită cu scop de cupiditate a mijloacelor bănești, printr-o intenție criminală unică de înșelăciune și abuz de încredere, cu trecerea acestora în folosința vinovatului.

La fel, instanța de apel a reținut că din declarațiile părților vătămate, audiate pe caz, rezultă că acestea au aderat benevol la proiectul „Auto PCL”, în scopul îmbunătățirii stării financiare și au acceptat condițiile depunerii mijloacelor bănești cu transferul lor în scopul creării conturilor personale, inclusiv cele de atragere în proiect a persoanelor noi.

Totodată, instanța de apel a indicat că în urma verificării împrejurărilor de fapt și aspectelor de drept a cauzei, precum și în urma cercetării nemijlocite, multilaterale și obiective a probelor administrate în ea, a conchis asupra nevinovăției inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena în faptele imputate, or acțiunile acestora nu au întrunit elementele constitutive a componenței de infracțiune, prevăzută de art. 190 alin. (4) Cod penal.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel a atestat că opinia părții apărării privind lipsa în acțiunile inculpatelor a elementelor infracțiunii de escrocherie, este una corectă, nefiind în contradicție cu împrejurările de fapt a cauzei expuse mai sus, pe caz stabilindu-se existența între părți a unui litigiu de ordin civil, ce urmează a fi soluționat pe cale civilă, fiind invocate în acest sens prevederile art. 1 a Protocolului 4 a Convenției, ce exclude condamnarea persoanei pentru singurul motiv că nu-și poate onora obligațiile asumate.

La fel, instanța de apel a notat că prin învinuirea adusă în rechizitoriu, acțiunile inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena au fost încadrate în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, ca escrocherie manifestată prin dobândirea ilicită a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții mari, însă în raport cu probele verbale și cele materiale administrate la faza urmăririi penale, ce au servit obiect de cercetare judecătorească atât în prima instanță, cât și suplimentar în cea de apel, învinuirea adusă inculpatelor în acest sens, nu și-a găsit confirmare.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că în acțiunile inculpatelor lipsește latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie și anume intenția dobândirii ilicite a mijloacelor bănești la momentul transmiterii lor ca rezultat al înșelăciunii și/sau abuzului de încredere, deoarece potrivit părților vătămate aderarea lor la proiectul „Auto PCL” a fost una benevolă, ca rezultat al prezentării petrecute de inculpatele Papanaga Iana și Vițu Elena, ce le-au explicat condițiile și modalitatea implicării în acest proiect, prin investirea mijloacelor bănești, cu aducerea mai multor participanți pentru accesare spre beneficiile propuse, însă din lipsa noilor doritori și respectiv imposibilitatea exercitării condițiilor propuse de fondator, și-au expus dorința ieșirii

din el, solicitând restituirea sumelor investite ce au fost transferate către alte persoane cu deschiderea online-conturilor și primirea banilor electronici.

În acest sens, instanța de apel a punctat că însăși părțile vătămate confirmă aducerea la cunoștință a condițiilor și modalității de aderare la proiectul „Auto PCL”, a căror participante de rând erau și inculpatele, denotă lipsa elementelor înșelăciunii și abuzului de încredere, iar transferul sumelor bănești către participanții câștigători, ce au accedat prin implicarea în el a altor persoane, nu denotă beneficiile pe care acestea le-ar fi avut.

Prin urmare, instanța de apel a atestat că probele administrate confirmă aspectele factice a cauzei și anume deschiderea pe numele părților vătămate a profilurilor personale cu atribuirea loghinului și contului online personal, la care ele aveau acces nelimitat, ca rezultat al transferului către alți participanți a mijloacelor investite de ele în proiect, cu acordarea banilor electronici (f. d. 57-61, vol. II), iar în confirmarea transferurilor efectuate de către Papanaga Iana a mijloacelor bănești primite de la Vițu Elena, pentru investirea în proiectul „Auto PCL” servesc dispozițiile de plată bancare cu nr. 60354769 din 10.11.2012; nr. 60355049 din 10.11.2012; nr. 60355093 din 10.11.2012 privind transferul prin intermediul BC „Moldindconbank” SA prin sistemul „Zolotaia Korona” către Plugaru Constantin de fiecare dată a câte 1010 euro (f.d. 69-74, vol. II).

De altfel, instanța de apel a reținut că inculpatele niciodată n-au negat primirea mijloacelor bănești de la părțile vătămate, confirmând transferul lor, prin intermediul dispozițiilor de plată bancară către alți participanți a proiectului „Auto PCL” ce au accedat spre câștig, fiind orientate în acest sens de către fondatorul lui și administratorul chatului cu sediul în Ucraina.

În consecință, instanța de apel a conchis că acuzarea nu a prezentat probe utile, pertinente și concludente ce ar confirma atât intenția însușirii mijloacelor bănești la momentul transmiterii lor prin pretinsa înșelăciune și abuzul de încredere, cât și însușirea lor reală de la părțile vătămate cu trecerea în proprietate, precum nici înțelegerea pe care ar fi avut-o inculpatele cu fondatorul și administratorul proiectului „Auto PCL”, în primirea beneficiilor ca rezultat al aderării la proiect, acționând în respectarea condițiilor impuse de el în calitate de participanți, explicându-le noilor intervenienți condițiile și modalitatea aderării la el, ce au fost acceptate de către aceștia.

Totodată, instanța de apel a reținut că pe cauze similare, pe fapte cu conținut analogic, s-a dispus încetarea urmăririi penale cu scoaterea inculpatelor de sub urmărire penală, din motivul lipsei în acțiunile lor a elementelor infracțiunii, hotărâri ce au devenit definitive (f.d. 222-246, vol. II).

Subsidiar, instanța de apel a specificat că lipsesc pretenții de despăgubire materială, ce se confirmă prin cererile depuse de părțile vătămate, iar recuperarea lor nu implică existența elementelor infracțiunii.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către:

6.1. Procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusații Andrei, care indică temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și solicită casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței primei instanțe, invocând că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale și examinate în instanța de judecată, dovedesc integral vinovăția inculpatelor în săvârșirea infracțiunii incriminate;

- la adoptarea deciziei de achitare, instanța de apel nu a dat deplină eficiență prevederilor art. 95 alin. (1), 100 alin. (4), 101 Cod de procedură penală, a făcut apreciere a probelor care nu se racordă la valoarea acestora, a reținut inutilitatea unor probe, care întrunesc toate calitățile unei probe ce poate fi pusă la baza unei sentințe de condamnare;

- instanța de apel, contrar prevederilor art. 414 și art. 417 Cod de procedură penală, ilegal a adoptat o decizie de achitare pe art. 190 alin. (4) Cod penal, dând prioritate în exclusivitate declarațiilor inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, care au negat vinovăția lor, ignorând totalmente declarațiile părților vătămate și a martorilor, care le-au demascat pe inculpate;

- declarațiile inculpatelor nu și-au găsit confirmarea în probele acumulate în cadrul urmăririi penale și cercetate în cadrul ședințelor de judecată;

- în speță este prezentă o schemă clasică de escrocherie, unde sub pretextul existenței unui proiect „Auto PCL”, furnizor de beneficii, care funcționează sub modelul unei piramide, bazat pe ajutor reciproc, inculpatele detereminau persoane terțe, ademenindu-le în proiect, dar, în primul rând, obțineau încrederea acestor persoane, prin aceea că Vițu Elena venind la Bălți se prezenta drept reprezentantul companiei (conform declarațiilor părților-vătămate), calitate pe care, de facto, nu o deținea, fapt confirmat de însăși inculpată. Mai mult ca atât, la prezentările proiectului dat, Vițu Elena dădea asigurări că programa este una bună, sigură, investind primar niște bani, ulterior primind mult mai mult, fapt confirmat atât prin declarațiile părților vătămate, dar și al martorilor Branașco O., Nastas E., programă care, în final, s-a dovedit a fi una fictivă;

- în circumstanțele date a fost obținută încrederea părților vătămate, mai mult ca atât, dându-le asigurări că banii investiți pot fi recuperați după 11 luni, în orice moment, părțile vătămate au transmis banii solicitați de către Vițu Elena și anume câte 800 de euro locul în proiect, în total 4400 de euro, bani care au fost luați de către Vițu Elena, fără a elibera în schimb vreun act confirmativ al primirii sumelor de bani, ba, din contra, determinând părțile vătămate să nu transmită banii dați prin bancă, pentru că se iau procente, insistând asupra transmiterii banilor în bancnote,

promițând, în schimb, că sumele respective vor fi recepționate de către Papanaga Iana, iar, ulterior, urma să fie deschis și contul solicitat, conform declarațiilor părților vătămate;

- fiind deschise așa-numitele conturi părților vătămate, deși temeinicia acestora și funcționabilitatea lor este discutabilă, victimele au constatat că nu acced pe treptele piramidei în proiect, iar, ulterior, la solicitarea scrisă companiei, li s-a răspuns să prezinte confirmarea că banii au fost livrați în proiect, ceea ce părțile vătămate nu au putut prezenta, întrucât banii au fost dați la mână, la instigarea lui Vițu Elena;

- acest proiect nu a fost înregistrat oficial pe teritoriul R.Moldova, adresa juridică fiind pe insulele Seișele, contractul de colaborare prezentat de inculpate era unul descărcat de pe internet, neavând semnătură sau sigiliu în original, inculpatele nu aveau procură de a prezenta interesele companiei, neavând nici calitatea de reprezentant al companiei, așa cum invocau părților vătămate pentru a le obține încrederea, toate acestea denotă faptul expus de către martorul Nastas E. și anume că Papanaga Iana a creat o programă alipită la proiectul „Auto PCL”, care nu era acceptată de companie, banii fiind transmiși lui Papanaga Iana, care nu-i transmitea pe contul companiei;

- transmiterea la mână a banilor primiți de Papanaga Iana lui Pușco T., care este o persoană la moment decedată, iar, veridicitatea celor declarate, nu poate fi verificată, transmiterea banilor prin bancă în baza dispozițiilor de plată lui Plugaru, iar în rubrica cu privire la destinație este scris „ajutor material”, când de facto nu aceasta era destinația corectă a banilor, iar la întrebarea adresată inculpatei Papanaga Iana, cu privire la cine este acest Plugaru, ultima a răspuns că este „nimeni”, precum și ținerea legăturilor prin internet cu o doamnă Mazurenco din Ucraina, care transmitea presupușii bani electronici - toate acestea împreună dovedesc faptul că inculpatele au mințit cu privire la existența și funcționarea proiectului „Auto PCL”, iar banii, pe care i-au primit și însușit;

- probele prezentate de acuzare cu certitudine dovedesc vinovăția inculpatelor în săvârșirea infracțiunii incriminate, iar instanța de apel doar formal i-a achitat pe Papanaga Iana și Vițu Elena de sub învinuirea adusă lor în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, indicând eronat, că sunt prezente relațiile de ordin civil, neinvocând ceva esențial ce ar fi condus la adoptarea unei hotărâri de achitare. Astfel, că instanța de apel nu a clarificat obiectiv, în comparație cu prima instanță, circumstanțele cauzei examinate, adoptând o decizie ilegală în acest sens.

6.2. Avocatul Procopciuc Angela cu părțile vătămate Gavriliuc Raisa, Turceac Tatiana, Vacarciuc Emilia, care indică temeiurile pentru recurs prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 5), 6) Cod de procedură penală și solicită casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței primei instanțe, invocând că:

- cauza a fost judecată în prima instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți, care legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate;

- hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- instanța de apel, fără reluarea cercetării judecătorești și audierea pe viu a părților vătămate, a făcut concluzii contrare celor a primei instanțe, bazate pe declarațiile părților vătămate audiate pe viu, că acestea nu declară că au fost înșelate, ci au avut relații civile contractuale, au transmis de bună voie sumele bănești inculpatelor, care erau reprezentante ale proiectului;

- instanța de apel nemotivat a concluzionat că părțile vătămate nu au fost duse în eroare și că intrarea în încredere nu este un semn calificativ a componenței de infracțiune - escrocheria, deoarece în prima instanță s-a dovedit că părțile vătămate cu inculpatele erau cunoscute, inculpatele s-au dat drept reprezentante, fără a prezenta procură sau împuterniciri de a reprezenta o careva companie, care nici nu este înregistrată pe teritoriul Republicii Moldova;

- concluzia instanței de apel că activitatea de colectare a banilor pentru un proiect este un raport civil contractual este o eroare de fapt, care nu exclude existența escrocheriei, ba mai mult anume sub pretextul acestui proiect care nu exista, inculpatele au obținut încrederea părților vătămate, le-au stabilit întâlniri la primărie, le-au asigurat că le vor aduce venit, dar banii nu au fost depuși pe contul bancar al firmei non-existente, dar au fost transmiși în mână inculpatelor, care le-au însușit în interese personale. Nu sunt prezente relații contractuale, când la primirea banilor nu se eliberează bon de plată, sau alt document de confirmare a dovadei de executare a pretinsului contract;

- lipsa contractului civil denotă prezența escrocheriei. Ori, nici o instanță civilă nu va recunoaște transmiterea banilor fără cel puțin o recipisă sau alt înscris, ori tranzacția pe o sumă mai mare de 1000 lei potrivit Codului civil urma a fi în formă scrisă, în cazul dat nu există o recipisă în scris, doar vorbe promisiuni, încrederi, înșelăciuni că banii transmiși îi vor aduce venit, dar în ce mod, instanța de apel așa și nu a clarificat, rămânând neajunsuri în decizia sa;

- prima instanță corect a apreciat declarațiile inculpatelor în ședința de judecată critic, deoarece afirmațiile acestora nu coincid cu materialele și circumstanțele cauzei penale, în acțiunile lor fiind prezente elementele infracțiunii de escrocherie;

- numai după pronunțarea sentinței de condamnare inculpatele au întreprins măsuri de restituire a prejudiciilor materiale, însă până la momentul restituirii, inculpatele declarau că ele nu sunt părțile care trebuie să restituie aceste sume, dar din partea proiectului, reprezentanților acestuia nu au fost transmise careva informații privind starea acestor sume;

- instanța de apel nu a apreciat nici o probă scrisă care ar confirma constatarea că banii au fost puși pe seama firmei-proiect și că undeva virtual - ei se află pe conturile bancare ale părților vătămate sau a firmei, care nu are activitate legală pe teritoriul țării;

- invocarea raporturilor civile nu se confirmă nici printr-o probă scrisă;

- bonurile anexate de inculpate la cauza penală, denotă faptul că inculpatele au transferat mii de lei unei persoane necunoscute – Plugaru Constantin, la destinația acestor sume fiind indicat ajutorul material de la Vițu Elena, însă în ce mod aceste transferuri bănești dovedesc că sunt aceiași bani pe care Papanaga Iana i-a însușit de la părțile vătămate instanța de apel nu a constatat, dar le-a pus la baza soluției de achitare precum că ultima nu le-a însușit personal. În acelaș timp inculpatele au delarat că nu-l cunosc pe Plugaru Constantin;

- instanța de apel fără nici un temei legal a concluzionat că transferul banilor prin bancă de către Papanaga Iana dovedește că fondatorul proiectului este din Ucraina, neavând nici o dovadă scrisă autenticată de autoritățile din Ucraina de confirmare a acestui fapt.

7. La recursurile ordinare declarate, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, au depus referință avocatul Popa Paulian cu inculpata Papanaga Iana, care pledează pentru inadmisibilitatea acestora, invocând că proiectul în care au fost implicate părțile vătămate este autentic, iar faptul că toate părțile vătămate au fost înregistrate în acest proiect se confirmă prin declarațiile lor, fiecare din ele luând decizia de a se înregistra în proiect, iar banii lor au fost schimbați la rugămintea lor pe bani electronici, pe conturile altor persoane din acest proiect, conform regulilor stabilite în cadrul proiectului, deoarece proiectul „Auto PCL” nu avea un cont bancar propriu, dar nu de către inculpatele Papanaga Iana și Vițu Elena, din ce rezultă că acești bani nu au fost însușiți de către Papanaga Iana și Vițu Elena.

8. Judecând recursurile ordinare în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurenții s-au conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și au declarat recursuri ordinare în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța de recurs este în drept să-l admită, să caseze parțial hotărârile judecătorești, să rejudece cauza și să pronunțe o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile

instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Colegiul penal lărgit menționează că recurenții, drept temeiuri pentru declarare a recursurilor au indicat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 5), 6) Cod de procedură penală, criticând decizia instanțe de apel, sub aspectele că: *„instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței; cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate”*.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aspectele invocate, Colegiul penal lărgit reține că temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, și-a găsit confirmarea în cauza dată, iar temeiul invocat de recurentul avocatul Procopciuc Angela în numele părților vătămate prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, nu este incident în speța dată, fiind invocat declarativ.

În acest sens, Colegiul penal lărgit atestă că decizia instanței de apel de achitare a inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, nu este întemeiată și contravine probelor administrate și cercetate în prima instanță, descrise și analizate în sentință (f.d. 156-161, vol. II), apreciate just de către prima instanță prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor.

Astfel, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel greșit a admis apelurile declarate de avocații Chisnencu Alexandru și Popa Paulian în numele inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, a casat sentința și le-a achitat pe Papanaga Iana și Vițu Elena de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, din motiv că fapta lor nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit concluzionează că, la argumentarea soluției, instanța de apel a apreciat unilateral probele administrate la dosar, acordând o valoare primară declarațiilor inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, în detrimentul probelor administrate de partea acuzării, fără a aduce argumente plauzibile de respingere a valorii probatorii a acestor probe, contrar cerințelor stabilite în art. 24 Cod de procedură penală, achitându-le neîntemeiat pe Papanaga Iana și Vițu Elena de comiterea faptei imputate, concluzionând greșit că între părțile vătămate și aceste inculpate este prezent un litigiu civil.

În acest context, Colegiul penal lărgit invocă că pentru a fi prezent un raport civil este necesar ca părțile unui acord sau contract să acționeze cu bună credință, însă în speță ca urmare a acțiunilor de dobândire a banilor de la părțile vătămate de către inculpate prin înșelăciune, nu poate fi negat faptul expropriării arbitrare a părților vătămate de bani de către inculpate, sub pretextul transferării acestor sume de bani în contul proiectului „Auto PCL” și eschivării ulterioare a ultimelor de la returnarea sumelor bănești, indicând că sumele date au fost transferate pe contul companiei ce administra proiectul, fără a fi prezente probe că asemenea transferuri au fost realizate, iar prima instanță just a reținut că Papanaga Iana și Vițu Elena, având intenția de a sustrage ilicit surse financiare de la părțile vătămate, au intrat în încrederea acestora, sub pretextul existenței unui proiect „Auto PCL”, din care inculpatele pretindeau că fac parte – fără a avea careva date confirmative că ar fi reprezentantele acestui proiect, ademenind părțile vătămate în acest proiect, prin efectuarea de prezentări și insuflarea părților vătămate că acestea vor obține beneficii prin accesarea în proiect după investirea inițială a unor sume primare de bani, dându-le asigurări că în cazul în care nu vor fi realizate aceste promisiuni inițiale, la dorința lor se vor putea retrage din proiect, iar sumele investite vor fi resituite, la ce părțile vătămate și-au dat acordul de a accede în acel proiect, au transmis banii solicitați la mână lui Vițu Elena, care nu a eliberat vreun act confirmativ de recepționare a sumelor de bani, determinând concomitent părțile vătămate să nu transfere banii prin intermediul serviciilor bancare, pentru a nu fi reținut comisionul în formă de procente din aceste sume, promițând acestora transmiterea banilor lui Papanaga Iana și deschiderea conturilor în companie. Însă, după ce au fost deschise aceste conturi, părțile vătămate au constatat că nu acced pe treptele proiectului, iar la solicitarea efectuată în adresa companiei, care ar administra acest proiect, li s-a răspuns să prezinte acte confirmative de transferare a sumelor de bani în proiect, însă acestea nu au putut prezenta asemenea acte, deoarece banii au fost transmiși la mână lui Vițu Elena, fără ca aceasta să elibereze careva acte confirmative în acest sens și care a declarat că a transmis acești bani lui Papanaga Iana, ultima invocând că a transferat acești bani pe conturile companiei și anume unei persoane necunoscute – Plugaru Constantin, în privința cărora inculpatele au declarat că nu-l cunosc, nefiind confirmată nici legătura acestei persoane cu proiectul menționat supra, nefiind certă nici destinația acestor sume, or în dispozițiile de plată (f.d. 69-74, vol. II) a fost indicat că sumele se transferă cu titlu de ajutor material.

Totodată, instanța de recurs ordinar statuează că asemenea comportament este inadmisibil în cadrul unor raporturi juridice civile, unde părțile trebuie să se comporte cu bună credință și în limitele legii, adică, fiind constatat corect și cu certitudine de către prima instanță în baza acestor probe că inculpatele au primit prin înșelăciune de la părțile vătămate bani.

La acest capitol, se invocă că limita între un acord civil și o componentă de infracțiune este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin

buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin înșelăciune, după cum a fost constatat și în speța dată.

În continuare, luând în considerare că vinovăția inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, a fost dovedită pe deplin prin declarațiile din prima instanță a părților vătămate Lungu Ana, Gavriliuc Raisa, Turceac Tatiana, Chiricenco Iuliana, Vacarciuc Veronica, a martorilor Branașco Oresia, procesele verbale de confruntare dintre bănuitele Vițu Elena și Papanaga Iana (f.d. 127, vol. I), dintre martorul Nastas Elvira și bănuita Papanaga Iana (f.d. 133, vol. I), partea vătămată Lungu Ana și învinuita Vițu Elena (f.d. 159, vol. I), apreciate de prima instanță corect, prin prisma art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, Colegiul penal lărgit, reține că prima instanță în baza acestor probe, corect și întemeiat a constatat că Papanaga Iana și Vițu Elena, acționând de comun acord, cu intenție și urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, folosindu-se de încrederea acordată, sub pretextul înregistrării participanților în proiectul „Auto PCL”, cu condiția depunerii sumei de 800 euro pentru înregistrare și primirea ulterioară a unui câștig sub formă de automobil de model „Volkswagen” sau echivalentul acestuia în sumă de 21000 euro, fără perfectarea a careva contracte, în perioada lunilor septembrie - octombrie 2012 au dobândit prin înșelăciune de la partea vătămată Lungu Ana suma de 2400 euro, echivalentul a 38400 lei, pentru înregistrarea a 3 participanți, de la partea vătămată Gavriliuc Raisa - 800 euro, echivalentul a 12800 lei, de la partea vătămată Turceac Tatiana - 400 euro, echivalentul a 6400 lei, de la partea vătămată Chiricenco Iuliana - 400 euro, echivalentul a 6400 lei și de la partea vătămată Vacarciuc Emilia - 400 euro, echivalentul a 6400 lei, pe care i-au însușit, cauzându-le părților vătămate daune în proporții considerabile. În total, în perioada de timp septembrie-octombrie 2012, ilegal au dobândit mijloace bănești în sumă totală de 70400 lei.

Acțiunile inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena au fost calificate de prima instanță în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, conform legii penale în vigoare la momentul comiterii infracțiunii, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, acțiune săvârșită de două persoane, în proporții mari.

Colegiul penal lărgit atestă că deși prima instanță corect a stabilit vinovăția inculpatelor Papanaga Iana și Vițu Elena, în comiterea faptelor incriminate, instanța de recurs ordinar nu poate menține soluția de încadrare juridică a faptelor constatate adoptată de prima instanță, deoarece pe parcursul judecării cauzei în instanțele de judecată, legea penală a suferit modificări care ameliorează situația inculpatelor, și care se aplică cu efect retroactiv, motiv din care instanța de recurs ordinar va casa și sentința primei instanțe în partea penală și va pronunța în această parte o nouă hotărâre.

În acest sens, Colegiul penal lărgit rejudecând cauza în partea penală, menționează că potrivit prevederilor art. 10 alin. (1) Cod penal, „*Legea penală care*

înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective pînă la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale”.

Totodată, Colegiul penal lărgit atestă că prin Legea nr. 207 din 29.07.2016, în vigoare din 07.11.2016, au fost introduse modificări în art. 126 Cod penal, privind modul de calculare a cuantumurilor de proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale, fiind stabilit că conform alin. (1) a acestui articol *„se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărîrea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei.”*

La fel, din fapta constatată de prima instanță, rezultă că inculpatele Papanaga Iana și Vițu Elena au comis infracțiunea în perioada septembrie-octombrie 2012.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit invocă că prin Hotărârea nr. 868 din 22.11.2011, a fost aprobat cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2012, în mărime de 3550 lei.

În urma calcului efectuat în baza noilor modificări din legea penală, menționate supra, Colegiul penal lărgit reține că proporții mari pentru perioada anului 2012 constituie valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește suma de 71000 lei.

În acest sens, Colegiul penal lărgit conchide că conform rechizitoriului (f.d. 180, vol. I) Papanaga Iana și Vițu Elena au dobândit prin escrocherie suma de 70400 lei, aceeași sumă fiind constatată de prima instanță ca fiind dovedită prin cumulul de probe cercetat.

În consecință, Colegiul penal lărgit stabilește că suma mijloacelor bănești de 70400 lei, dobândite de Papanaga Iana și Vițu Elena prin acțiunile lor infracționale, după modificările intervenite în legea penală, reflectate supra, care ameliorează situația inculpatelor și se aplică cu efect retroactiv, nu mai constituie proporții mari, dar constituie doar daune în proporții considerabile, motiv din care fapta acestora nu mai poate fi încadrată în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, dar se încadrează în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, acțiuni săvârșite de două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

În continuare, referitor la pedeapsă, Colegiul penal lărgit ținând cont de prevederile art. 7, 61, 75, 76, 77 Cod penal, de faptul că inculpatele au săvârșit o infracțiune gravă, de motivul săvârșirii infracțiunii – interesul material de a dobândi

mijloacele bănești de la alte persoane, de personalitatea inculpatelor, că nu au antecedente penale, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, Papanaga Iana a restituit parțial prejudiciul părții vătămate Lungu Ana (f.d. 217, vol. I) și are la întreținere un copil minor, lipsa circumstanțelor atenuante și agravante, de urmările pejudiciabile, au fost cauzate daune în proporții considerabile la 5 părți vătămate, conchide că în privința lui Papanaga Iana, urmează a fi aplicată în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pedeapsa de 3 ani 6 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei cu închisoarea în penitenciar pentru femei, de tip semiînchis, iar în privința lui Vițu Elena, urmează a fi aplicată în baza art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, pedeapsa de 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei cu închisoarea în penitenciar pentru femei de tip semiînchis, fără aplicarea suspendării condiționate în temeiul art. 90 Cod penal, deoarece doar prin executarea reală a pedepsei, inculpatele vor conștientiza gravitatea acțiunilor lor, precum și va fi atins scopul legii penale de restabilire a echității sociale, de corectare a inculpatelor, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestora, cât și a altor persoane.

Subsidiar, Colegiul penal lărgit conchide că soluția primei instanțe în latura civilă este justă și întemeiată, iar temeuri de a interveni în această parte nu s-au identificat de instanța de recurs ordinar.

9. În consecință, Colegiul penal lărgit constată că recursurile ordinare declarate de către procuror și de către avocat în numele părților vătămate urmează a fi admise cu casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2017 ca fiind neîntemeiată și în partea laturii penale, sub aspectele menționate supra, sentința Judecătoriei Bălți din 08 iulie 2016, cu menținerea sentinței în partea laturii civile, rejudecă cauza cu pronunțarea unei noi hotărâri în partea penală, din motiv că apelurile au fost greșit admise, în speță confirmându-se temeiul pentru recurs, prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

10. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Formusatii Andrei și de către părțile vătămate Gavriliuc Raisa, Turceac Tatiana, Vacarciuc Emilia cu avocatul Procopciuc Angela, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2017 și în partea laturii penale sentința Judecătoriei Bălți din 08 iulie 2016, în cauza penală privindu-le pe **Papanaga Iana Xxxx, Vițu Elena Xxxx**, rejudecă cauza în această parte, pronunțând următoarea hotărâre.

Papanaga Iana Xxxx și Vițu Elena Xxxx, se recunosc vinoveți de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, cu stabilirea pedepselor lui:

- **Papanaga Iana Xxxx** – sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani 6 (șase) luni, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 ani, cu executarea pedepsei cu închisoarea în penitenciar pentru femei, de tip semiînchis.

- **Vițu Elena Xxx** – sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 3 (trei) ani, cu executarea pedepsei cu închisoarea în penitenciar pentru femei, de tip semiînchis.

Termenul executării pedepsei de calculat inculpatelor **Papanaga Iana Xxxx, și Vițu Elena Xxx** din ziua reținerii lor.

În rest, în partea laturii civile se mențin prevederile sentinței.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **17 august 2017**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Nicolaev Ghenadie

Moraru Petru